

ผลการช่วยเหลือของสามีต่อผู้คลอดครั้งแรกในระยะเจ็บครรภ์ต่อการควบคุมตนเอง
ความต้องการอาหารระงับปวด ระยะเวลาในการคลอด
และการรับรู้ประสบการณ์การคลอดของผู้คลอด

นางสาว ประกายแก้ว กำคำ

ศูนย์วิทยพัชยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-881-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017792; 1๙๙๘๐๖๖๖

EFFECTS OF HUSBANDS' HELPING THEIR WIVES DURING
FIRST STAGE OF LABOR IN PRIMIGRAVIDA ON
SELF-CONTROL, NEED OF PAIN MEDICATION,
DURATION OF LABOR, AND BIRTH
EXPERIENCE PERCEPTION

MISS PRAKYEKEOW GACUM

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Nursing Administration Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-881-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการช่วยเหลือของสามีต่อผู้คลอดครรภ์แรกในระยะเจ็บครรภ์
ต่อการควบคุมตนเอง ความต้องการยาระงับปวด ระยะเวลา
ในการคลอดและการรับรู้ประสบการณ์การคลอดของผู้คลอด

โดย นางสาวประกายแก้ว กำคำ

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุข)

ประกายแก้ว คำคำ : ผลการช่วยเหลือของสามีต่อผู้คลอดครั้งแรกในระยะเจ็บครรภ์
ต่อการควบคุมตนเอง ความต้องการยาระงับปวด ระยะเวลาในการคลอดและการรับรู้
ประสบการณ์การคลอดของผู้คลอด (EFFECTS OF HUSBANDS' HELPING THEIR WIVES
DURING FIRST STAGE OF LABOR IN PRIMIGRAVIDA ON SELF-CONTROL, NEED
OF PAIN MEDICATION, DURATION OF LABOR, AND BIRTH EXPERIENCE
PERCEPTION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์, 299 หน้า
ISBN 974-578-881-3

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการช่วยเหลือ
ของสามีต่อผู้คลอดครั้งแรกในระยะเจ็บครรภ์ระหว่างผู้คลอดครั้งแรกที่สามีได้ให้การช่วยเหลือในระยะ
เจ็บครรภ์และผู้คลอดครั้งแรกที่สามีไม่ได้ให้การช่วยเหลือในระยะเจ็บครรภ์ในเรื่อง การควบคุมตนเอง
ความต้องการยาระงับปวด ระยะเวลาในการคลอดและการรับรู้ประสบการณ์การคลอด ตัวอย่าง
ประชากรคือ ผู้คลอดครั้งแรกจำนวน 60 ราย ที่มาคลอดในโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์
จังหวัดเชียงราย ซึ่งได้รับการแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมที่มีความเหมือนกันเป็นคู่ ๆ ในระดับ
การศึกษาและอาชีพกลุ่มละ 30 ราย โดยใช้เทคนิค Matched pair รวบรวมข้อมูลโดยแบบสังเกตและ
แบบสัมภาษณ์ที่มีความตรงตามเนื้อหา และความเที่ยงเป็น 0.90 และ 0.93 ตามลำดับ แล้วนำข้อมูลมา
วิเคราะห์โดย การหามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) แบบเหมือนกัน
เป็นคู่ ๆ (Matched by pairs)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้คลอดครั้งแรกที่ได้รับการช่วยเหลือจากสามีในระยะเจ็บครรภ์ มีการควบคุมตนเองใน
ระดับที่ดี ไม่มีความต้องการยาระงับปวด ใช้ระยะเวลาของการเจ็บครรภ์สั้นกว่าปกติ และมีการรับรู้
ประสบการณ์การคลอดอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมเฉพาะพบว่า การควบคุมตนเองในด้าน
คำพูด ด้านการควบคุมการหายใจ ด้านการแสดงออกทางใบหน้า-ท่าทาง และด้านการออกเสียงอยู่
ในระดับดี

2. จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า ผู้คลอดที่ได้รับการช่วยเหลือจากสามีในระยะ
เจ็บครรภ์ มีการควบคุมตนเองได้ดีกว่า มีความต้องการยาระงับปวดน้อยกว่า ใช้ระยะเวลาในการคลอด
สั้นกว่า และมีการรับรู้ประสบการณ์คลอดในระดับที่ดีกว่า ผู้คลอดที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากสามีในระยะ
เจ็บครรภ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชา (เดิมเป็นภาควิชาพยาบาลศึกษา).....
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล.....
ปีการศึกษา 2533.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

PRAKYEKEOW GACUM : EFFECTS OF HUNSBANDS' HELPING THEIR WIVES DURING FIRST STAGE OF LABOR IN PRIMIGRAVIDA ON SELF-CONTROL, NEED OF PAIN MEDICATION, DURATION OF LABOR, AND BIRTH EXPERIENCE PERCEPTION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PUANGRAT BOONYANURAK, Ed.D. 299 PP ISBN 974-578-881-3

This experimental research was designed to study and compare the effects of husbands' assistance during their wives went through the first stage of labor on self-control, the need for pain medication during the stage of labor and delivery, duration of labor, and perception of birth experience. Sixty primigravida clients were selected as the experimental and control groups by using the Matched Pair Technique in which education and career were matched by pairs in experimental and control groups. Observation and interview instruments used to collect data were developed by the investigator and tested for content validity and internal reliability which were 0.90 and 0.93 respectively.

The major findings were:

1. The primigravida clients who were assisted by their husbands during the first stage of labor and delivery showed good level in self-control, unused of pain medication, shorter duration of labor and delivery stage than usual and good level of birth experience perception. In addition, the results also showed at the good level in the following behavior : verbal expression, respiration control, face and gestrue expression, and vocal expression.
2. The arithmetic means indicated that the experimental samples demonstrated significantly higher self-control, lesser need of pain medication, shorter duration of the stage of labor and delivery, and better perception of birth experience than those who had no assistance at .01 level.

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชา (เดิมเป็นภาควิชาหมวดศึกษาศาสตร์).....

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล.....

ปีการศึกษา 2533.....

ลายมือชื่อนิติกร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก ศรีสุโข ที่ได้กรุณาแนะนำระเบียบวิธีวิจัย การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างและการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ และเนื่องจากทุนในการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้มาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัยจึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 12 ท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยรวมทั้งผู้อำนวยการโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ หัวหน้าแผนกสูติ - นรีเวชกรรม หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้างานห้องคลอด เจ้าหน้าที่ทุกคนของห้องคลอดและแผนกตรวจครรภ์ของโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ที่กรุณาอนุเคราะห์สถานที่ในการทดลองและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา และขอขอบคุณคุณสุรีย์ ชาทุดทองเหลือง ผู้ช่วยวิจัย ที่ได้ช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

ประกายแก้ว กำคำ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ข

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ปัญหาการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	10
ประชากรที่จะศึกษา.....	10
ตัวแปรที่จะศึกษา.....	11
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	12
คำจำกัดความ.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	16

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
ธรรมชาติของการคลอด.....	17
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการคลอด.....	18
ระยะของการคลอด.....	20
ความเจ็บปวด.....	23
ลักษณะของความเจ็บปวด.....	23
ทฤษฎีความเจ็บปวด.....	24
ความทนทานต่อความเจ็บปวด.....	26
การตอบสนองต่อความเจ็บปวด.....	29
ความเจ็บปวดจากการคลอด.....	30
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความเจ็บปวด	
จากการหดตัวของมดลูก.....	31
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเจ็บปวด	
จากการคลอด.....	34
ผลของความเจ็บปวดจากการคลอด.....	36
การลดความเจ็บปวดจากการคลอด.....	38
การให้ยาระงับปวด.....	41
วิธีจิตป้องกัน.....	47
การให้สามีให้การช่วยเหลือผู้คลอดในระยะเจ็บครรภ์....	52
กรอบแนวคิดในการช่วยเหลือของสามี	
ต่อผู้คลอดในระยะเจ็บครรภ์.....	52
การร่วมรู้สึกระหว่างสามีกับผู้คลอด.....	56
ความสำคัญของการให้การช่วยเหลือของ	
สามีต่อผู้คลอด.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ประชากร.....	60
ตัวอย่างประชากร.....	61
ขนาดของตัวอย่างประชากร.....	61
การดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรและวิธีสุ่ม	62
เครื่องมือในการวิจัย.....	67
เครื่องมือในการทดลอง.....	67
เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล.....	73
การเตรียมผู้ช่วยวิจัย.....	80
การดำเนินการทดลอง.....	81
การรวบรวมข้อมูล.....	89
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
5. การสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	119
อภิปรายผลการวิจัย.....	128
ข้อเสนอแนะ.....	133
รายการอ้างอิง.....	139
ภาคผนวก.....	149
ภาคผนวก ก.....	150
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	151
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	152

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข.....	156
การหาความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย.....	157
เครื่องมือในการวิจัย.....	163
ภาคผนวก ค.....	295
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	296
ประวัติผู้เขียน.....	299

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประเภทของกลุ่มผู้คลอดจำแนกตามอาชีพและการศึกษา...	63
2	จำนวน ร้อยละของผู้คลอดครั้งแรกจำแนกตามประเภทต่าง ๆ ในปีที่มาคลอดตั้งแต่ พ.ศ. 2530 - 2532.....	64
3	จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำแนกตามอาชีพและการศึกษา.....	65
4	สรุปการดำเนินการทดลอง.....	87
5	จำนวน ร้อยละของผู้คลอดและสามี จำแนกตาม อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัว.....	97
6	จำนวน ร้อยละของทารกจำแนกตามลักษณะและน้ำหนัก...	100
7	ค่าเฉลี่ยและระดับการควบคุมตนเองต่อความเจ็บปวด ในระยะเจ็บครรภ์ของผู้คลอดกลุ่มทดลองที่มีระดับ การศึกษาต่างกัน.....	101
8	ค่าเฉลี่ยและระดับการควบคุมตนเองต่อความเจ็บปวด ในระยะเจ็บครรภ์ของผู้คลอดกลุ่มทดลองที่มีอาชีพ แตกต่างกัน.....	103
9	ค่าเฉลี่ยและระดับความต้องการขาระงับปวดของผู้คลอด กลุ่มทดลองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	105
10	ค่าเฉลี่ยและระดับความต้องการขาระงับปวดของผู้คลอด กลุ่มทดลองที่มีอาชีพแตกต่างกัน.....	106
11	ค่าเฉลี่ยของระยะเวลาในการคลอดของผู้คลอดกลุ่มทดลอง ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน.....	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ค่าเฉลี่ยของระยะเวลาที่ใช้ในการคลอดของผู้คลอดกลุ่ม ทดลองที่มีอาชีพแตกต่างกัน.....	108
13	ค่าเฉลี่ยและระดับการรับรู้ประสพการณ์การคลอดของผู้คลอด กลุ่มทดลองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	109
14	ค่าเฉลี่ยและระดับการรับรู้ประสพการณ์การคลอดของผู้คลอด กลุ่มทดลองที่มีอาชีพแตกต่างกัน.....	110
15	การเปรียบเทียบพฤติกรรมการควบคุมตนเองต่อความเจ็บปวด ของผู้คลอดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	112
16	การเปรียบเทียบความต้องการหาระงับปวดของผู้คลอด ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	113
17	การเปรียบเทียบระยะเวลาในการคลอดของผู้คลอดกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม.....	114
18	การเปรียบเทียบการรับรู้ประสพการณ์การคลอดของผู้คลอด ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	116

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ลักษณะการตอบสนองต่อการหดตัวของมดลูกในผู้คลอด ที่ไม่ได้ฝึกหัดตนเองและได้ฝึกหัดตนเอง.....	50
2	กรอบแนวคิดในการช่วยเหลือของสามีต่อผู้คลอดในระยะ เจ็บครรภ์.....	55

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย